

FRA AVL TIL BIFF

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep
0030 Oslo
postmottak@lmd.dep.no

Hamar, 31. august 2022

Innspill til arbeidet med ny dyrevelferdsmelding

Det vises til informasjon fra Landbruks- og matdepartementet på www.regjeringen.no den 9. juni 2022, der det inviteres til å komme med innspill til arbeidet med ny dyrevelferdsmelding.

TYR er en landsomfattende avls- og interesseorganisasjon. TYR har nasjonalt ansvar for avl på fem definerte kjøttfaser (Angus, Hereford, Charolais, Limousin og Simmental). I tillegg har organisasjonen ansvar for import og salg på fem øvrige kjøttfaser (Blonde D'Aquitaine, Tiroler Grauvieh, Highland Cattle, Belted Galloway og Dexter). TYR har 2000 medlemmer, 14 lokallag og 10 raselag. TYR ble etablert i 1975 som Norsk Kjøttfeavlslag, og har senere byttet navn til TYR. TYR driver en testingsstasjon på Staur gård på Stange, hvor det årlig testes 80 okser for avlsarbeidet på kjøttfe.

Ut fra vår rolle i norsk storfekjøttproduksjon er vi skuffet over at organisasjonen ikke er registrert i LMDs oversikt, slik at TYR som andre organisasjoner i landbruket, hadde fått skriftlig invitasjon til å komme med innspill. Vi ber med om at vi registreres på departementets oversikt for senere aktuelle saker.

Generelt til arbeidet

Det er positivt at Stortinget har vedtatt at det skal startes et arbeid med en ny dyrevelferdsmelding, men det er beklagelig at denne skal legges fram allerede våren 2023. Det er et viktig og omfattende arbeid, som det er vesentlig at næringen blir involvert i på en god og tilfredsstillende måte. Vi vil også understreke at pandemien har ført til at rekordmange har anskaffet seg kjæledyr. Det er derfor svært viktig at også denne gruppen av dyrehold får oppmerksomhet i dyrevelferdsmeldingen.

TYR er opptatt av dyrevelferd og jobber hele tiden for å ytterligere forbedre dyrevelferden. Det er viktig at en i arbeidet med ny dyrevelferdsmelding ser på de tiltak som allerede er gjort. Fra 2022 ble Dyrevelferdsprogram (DVP) på storfe iverksatt. Pr april var det 93% av storfeprodusentene som skulle ha DVP-besøk, som har gjennomført besøket med sin veterinær. Poenget med dyrevelferdsprogram er å løfte dyrevelferden, også utover regelverket, og at programmet bidra til en sikkerhet for at dyra har det bra.

TYR har gjennom mange år testet alle dyr på testingstasjonen, og genetikk som importeres, for disruptive gener. Etter initiativ fra TYR ble det i 2021 startet et arbeid for å kartlegge omfanget av uønskede gener i populasjonen. Næringen har vedtatt en nullvisjon for disruptive gener.

Sammen med Mattilsynet er det bygd opp rutiner for oppfølging av dyrevelferd både i næringen og hos Mattilsynet. I arbeidet med ny dyrevelferdsmelding er det viktig at effektene av de tiltak som er iverksatt evalueres før nye krav vedtas. Det er viktig å bygge på, og eventuelt forsterke, de tiltak som er iverksatt, og at disse får tid til å virke før det lages nye overvåkingssystemer.

Det er også viktig at Mattilsynet har rammer til å følge opp det ansvar som er pålagt med hensyn til å føre tilsyn. Deres rolle er svært viktig med for oppfølging og forebygging av dårlig dyrevelferd. Det er helt nødvendig at dette arbeidet styrkes for å redusere risikoen for dyretragedier.

Det er en tydelig sammenheng mellom dyrevelferd og menneskevelferd. Det er derfor viktig at foreslåtte tiltak i dyrevelferdsmeldingen hensyntar de forhold som utsetter bonden for stress. Vesentlig i denne sammenheng er å sikre en forutsigbar økonomi for landbruket ved at de tiltak som foreslås følges opp med økonomiske virkemidler. I denne sammenheng er balansen mellom dyrevelferdskrav og gjennomførbarhet viktig. Andre faktorer som økt kompetansekrav og dokumentasjon, samt usikker veterinærdekning bidrar til usikkerhet for bonden. Disse problemstillingene må tas opp til diskusjon i arbeidet med ny dyrevelferdsmelding.

Undersøkelse utført av Matprat viser at dyrevelferd rangeres som en av de viktigste faktorene når man kjøper egg, melk og kjøtt i butikken.. I undersøkelsen fra Matprat går det frem at dyrevelferd er viktigere for valg av animalske matvarer enn eksempelvis klima og bærekraft, men mange har oppgitt at de savner en merkeordning som gjør det enklere å velge produkter med ekstra god dyrevelferd. Like mange mener at en merkeordning for dyrevelferd ville gjort det mer akseptabelt å spise egg og kjøtt fra husdyr.

EU har nå også varslet et eget dyrevelferdsmerke. TYR mener en eventuell dyrevelferdsmerkeordning må forankres hos en offentlig myndighet, i samarbeid med næringen. En merkeordning må videre ta utgangspunkt i eksisterende kvalitetssystemer og ikke bli et nytt uavhengig system ved siden av godt etablerte systemer.

Ammeku og spesialisert storfekjøttproduksjon

TYR avler for å få fram dyr med høyt grovfôropptak og fôrutnyttelse. 97% av fôret i ammekuproduksjonen er norsk, og 93% av fôropptaket er grovfôr og beite. I ammekuproduksjonen går kalven med mor i opptil 6 måneder. Vi har gjennom vårt avlsarbeid ambisjoner for å øke opptaket av naturlig norske fôrressurser da dette er positivt både for dyrehelse, miljø, landbruk over hele landet og ikke aller minst menneskevelferd. Samtidig må vi være oppmerksomme på at dette kan gå på bekostning av effektivitet. Dette er dilemmaer som dyrevelferdsmeldingen må balansere, og det er derfor viktig at det er praktisk gjennomførbart, og at det følges opp med økonomiske virkemidler.

1. Løsdrift i storfekjøttproduksjon

Løsdriftskravet gjelder fra og med 2034. For ammekuproduksjon er det omkring 25-30% av brukerne som oppgir at de har ammekyr på bås (Medlemsundersøkelse TYR, september 2021). Det betyr at det er fortsatt en relativt stor del av ammekuprodusentene som må gjøre vesentlige investeringer innen 2034. Av hensyn til dyrevelferd og negativ oppmerksomhet knyttet til bås, mener TYR at det er viktig å opprettholde løsdriftskravet. Det er imidlertid viktig at dyrevelferdsmeldingen ikke strammer inn på denne fristen, og at det legges til rette for investeringsvirkemidler til de som fortsatt ikke har lagt om produksjonen.

2. Samvær ku og kalv

TYR erfarer at det er stort fokus i opinionen på samvær mellom ku og kalv etter kalving. I spesialisert ammekuproduksjon er driftsopplegget basert på at kalven går sammen med moren og dier etter kalving. I denne produksjonen er samvær mellom ku og kalv i all hovedsak ivaretatt gjennom normalt driftsopplegg.

For å sikre markedet for norsk storfekjøtt, er også kjøttproduksjon på melkebruket vesentlig. I melkeproduksjon er driftsformen en annen enn i ammekuproduksjon, og langt lavere andel praktiserer ku/kalv-samvær. For dyrevelferden og omdømme til næringen mener TYR at problemstillingen omkring samvær mellom ku og kalv bør diskuteres og forskes videre på. Det pågår flere forskningsprosjekter

som omhandler ku/kalv-samvær i melkeproduksjon. Ut fra dagens kunnskap er det for tidlig å kreve ku/kalv-samvær i denne driftsformen.

Det er en forutsetning at det ikke innføres krav i regelverket som svekker produksjon og konkurransekraften til norsk kjøtt. Det må bygges videre på kompetanse gjennom forskning og erfaring, og gis god tid til omstilling til eventuelt krav om samvær mellom ku og kalv. Alle nye krav må være grundig faglig vurdert både ut fra kunnskap om dyr og kunnskap om praktisk husdyrproduksjon, og man kan eventuelt stimulere til omlegging til driftsformer med ku/kalv-samvær gjennom økonomiske virkemidler.

3. Bingestørrelser og utforming

I dag er det definert arealkrav ut fra levende vekt. Videre skal storfe i henhold til gjeldene forskrift ha adgang til en bekvem, tørr, ren og trekkfri liggeplass. Okser kan likevel oppstalles på drenerende gulv, og ved oppstalling av okser på bås er det akseptert at bakre halvdel av båsplassen har drenerende gulv.

TYR mener at det i ny dyrevelferdsmelding er naturlig at alternativer til drenerende gulv for okser utredes. Sammen med eventuelt økt arealkrav vil dette kreve betydelige investeringer. Det er derfor naturlig at kravene blir gjeldende ved eventuelle nybygg. Alternativt må det bevilges betydelige midler til ombygging, og nødvendig tid til omstilling. Omstillingstiden bør tilsvare den tid til omstilling som ble satt ved krav til løsdrift.

4. Beite og tilsyn

Driftsmåter skal legges til rette slik at de gir storfe gode muligheter for fri bevegelse, mosjon og naturlig atferd. I henhold til forskriften skal storfe sikres mulighet for fri bevegelse og mosjon på beite i minimum 8 uker i løpet av sommerhalvåret. Ammekuproduksjonen er i hovedsak basert på utnyttelse av beite på inn- og utmark. TYR støtter derfor de krav til mosjon og naturlig adferd som er gjeldende.

Det er i dag utviklet ulike tekniske løsninger for overvåking av storfe på beite. TYR mener derfor at det i ny dyrevelferdsmelding bør legges til rette for at disse løsningene delvis kan erstatte krav til fysisk tilsyn av storfe på beite.

Dagens beitekrav gjelder ikke ukastrerte hanndyr eldre enn seks måneder. Dette er basert på utfordringer knyttet til hundyr på samme beite, samt økt krav til gjerding. TYR mener at dagens unntak for handyr eldre enn seks måneder bør opprettholdes. Det vil være svært krevende med hensyn på organisering av beite, økt beslag av innmarksareal til beiting, samt krav til gjerding og overvåking. Dersom det i ny dyrevelferdsmelding åpnes for økt beiting for eldre handyr vil det medføre betydelige kostnadsøkning med tanke på arbeid, investeringer og redusert tilvekst. All håndtering av handyr over seks måneder medfører også en betydelig HMS-risiko, og derfor må behovet for håndtering av disse dyregruppene minimeres. Beiting og krav til mosjon kan alternativt ses i sammenheng med bingestørrelser.

I forbindelse med beiting er det viktig at dyrevelferdsmeldingen også ser dette i sammenheng med rovdyr og risiko for rovdyrskader og tap.

Avl

I følge lov om dyrevern § 25 skal; «Dyreholdere, oppdrettere, avlsorganisasjoner og raseklubber skal gjennom avl fremme egenskaper som gir robuste dyr med god funksjon og helse.

Det skal ikke drives avl, herunder ved bruk av genteknologiske metoder, som:

- a) endrer arveanlegg slik at de påvirker dyrs fysiske eller mentale funksjoner negativt, eller som viderefører slike arveanlegg,
- b) reduserer dyrs mulighet til å utøve naturlig atferd, eller
- c) vekker allmenne etiske reaksjoner.

Dyr med arveanlegg som nevnt i andre ledd, skal ikke brukes i videre avl.»

TYR ønsker å understreke at dyrevelferdsmeldingen tar hensyn til de behov avlsorganisasjonene har i forhold til forskning og utvikling. Det er viktig at dyrevelferdsmeldingen balansere avlsorganisasjonenes behov og dyrevelferdskrav. Dette kan blant annet gjelde mulighet for å bruk dyr i forsøk, initiere ny teknologi, og eventuelle krav til beiting og mosjon. TYR understreker at det fortsatt skal være strenge krav til dyreetikk og velferd i arbeidet med avl og FoU, men det er viktig at regelverket utformes slik at avlsarbeidet fortsatt er praktisk gjennomførbart.

Oppsummering

TYR og ammekuprodusentene er opptatt av dyrevelferd og jobber hele tiden for å ytterligere forbedre dyrevelferden. Avslutningsvis vil TYR understreke at det derfor er gjennomført flere tiltak de siste år for økt dyrevelferd. Resultater viser også at det er god økonomi å ha god dyrevelferd. Det er likevel viktig å poengtere at framtidige tiltak er balansert i forhold til en effektiv produksjon og praktisk gjennomføring. Det er viktig at alle nye tiltak er faglig fundamentert, og at eventuelle nye tiltak må støttes med økonomiske virkemidler.

TYR vil på nytt understreke viktigheten av at det brukes nødvendig tid med utarbeiding av dyrevelferdsmeldingen da det er et omfattende arbeid som vil kreve betydelige ressurser for gjennomføring.

Vi ser fram til et videre samarbeid og mulighet for innspill til ny dyrevelferdsmelding.

Med hilsen

Erling Gresseth
Styreleder

Per-Sigve Lien
Daglig leder